

[Početna](#) > [Budućnost](#) > [Kultura](#) >

KULTURA

Dražen ZETIĆ: Značaj kršćanstva za Hrvate na prostorima jugoistočnog Jadrana

Neprijeporno svi ovi navedeni redci, zorno svjedoče koliko je bio snažan utjecaj kršćanstva na pogane Hrvate kroz minula stoljeća kristijaniziranja i kultiviranja jednog malog, ali duhom velikog europskoga naroda s bridova jugoistočnog Jadrana Boke kotorske

Autor **Dražen Zetić**Objavljeno **26 kol, 2024**

Autor: Dražen Zetić

Od pamtivijeka je prostor jugoistočnog Jadrana bio nadasve primamljiv mnogim carstvima i vjerama. Naime, još u davna vremena na ovim prostorima, primarno su obitavali od poznatijih mnogobrojna plemena Ilira. Oni su ostavili znatni trag, ali su naposljetku brojčano nadjačani rimskim legijama naprosto zbrisani s lica zemlje. Uz snažnu antičku prisutnost, te posebice rimsku, u arhipelag jugoistočnog Jadrana, dolazi do izražaja i samo kršćanstvo. Upravo se uz kršćanstvo, u kasnijim stoljećima (osobito od 5. stoljeća), postupno događa romanizacija, ali i kristijanizacija ovoga prostora na jugoistoku Jadrana. S dolaskom Slavena, dolaze i plemena Hrvata, i nakon postupne kristijanizacije, i Hrvati postaju nosioci kršćanskih vrijednosti, kulture, tradicije i običaja.

Pa tako imamo nenadano otkriveni baptisterij (iz VI. st.) u Kotoru, upravo u crkvi sv. Mariji Koledžati, koji je razotkriven prilikom iskapanja i obnove crkve pri strahovitom potresu iz 1979. godine. Nadalje, o daljnjim utjecajima ranog kršćanstva bitno je spomenuti i mnogobrojne pletorne ornamentike koje se i

[Privacy & Cookies Policy](#)

dan-danas mogu pronaći na obližnjim brdima Boke kotorske. To je važno ponajprije iz činjenice, da su upravo na tim brdima bila nekoć prisutna slavenska svetišta (primjerice Perunu (u kršćanstvu Gromovnik sv. Ilija) sv. Vid, Junona (rimski božica plodnosti), koja su tijekom stoljeća kristijaniziranja naroda i prostora postala kršćanske bogomolje i hramovi. Dakako, pri tome potisnuvši slavenske običaje, božanstva, vjerovanja i prakse. O tome ponajbolje svjedoči crkvice sv. Vid ponad malog brdskog seoceta Gornje Lastve, u kojoj se nalazi župna crkvice Male Gospe iz 1410. godine. Upravo se 2010. navršilo 600. godina od njezina postojanja, prigodom čega je izdana i jubilarna Spomenica. Mjesto Gornja Lastva je čuveni i nadaleko poznati toponim u Boki kotorskoj, iz čije matice knjige krštenih (rođenih), vjenčanih i umrlih, imamo dosta značajnih podataka o hrvatskoj prisutnosti na ovim jugoistočnim prostorima Jadrana i stare Dalmacije. O tome nesumnjivo imamo podosta podataka i u čuvenom Ljetopisu Grgura Barskog, koji zorno predočava Bijelu i Crvenu Hrvatsku, spominje dosta rijetko gdje viđenih detalja iznimno značajnih upravo za ovaj areal jedinstvenog Zaljeva svetaca, blaženika i mučenika u Jadranu.

Prostor Boke kotorske, osobito je interesantan, jer je utjecaj kršćanstva vidljiv u mnogim sakralnim građevinama, pogotovo crkvama, opatijama i kapelicama. Hrvati se smatraju autohtoni narod na prostorima tzv. Crvene Hrvatske. Interesantno je da su mnogi kapetani Hrvati gradili svoje grobne kapelice, te u zalag ostavljali opatijama i svetištima svoja materijalna dobra. Uz te arhitektonske utjecaje, kršćanstvo je u Boki vajka donosilo istočne i zapadne vrednote, koje su se očitovale u stilu gradnje same katedrale sv. Tripuna u Kotoru, zatim postojali su u ona vremena i bjelodani bizantski utjecaji kroz grčke ikonopisce i slikare (npr. znamenita ikona sv. Tripuna grčkog slikara Ilije Moskosa). Sama spominjana katedrala, od iznimnog je europskog značaja, jer se upravo isprava o njenom posvećenju čuva u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti u Zagrebu (iz 1166. godine). Uz tu pisanu ispravu, također je vrijedno spomenuti i Budvansku pjesmaricu iz 1642. – 1650. god (pisana na tečnim hrvatskim narječjima onoga vremena – s elementima čakavskog i štokavskog govora), koja se također čuva u riznici HAZU – a u Zagrebu.

Upravo nam ovi dokumenti nedvojbeno posvjedočuju koliko je bio snažan utjecaj kršćanstva na Hrvate, pa su tako mnogi znameniti biskupi (čak se smatra da je podrijetlo samog pape Siksta V. iz Bijelskih Kruševica u Boki kotorskoj), kapetani, književnici, skladatelji, umjetnici i drugi zaslužnici. Jedan od najvećih je svakako čuveni barokni slikar Tripo Kokolja iz Perasta (ostavio je značajnog umjetničkog traga i u Zbirci dominikanskog samostana sv. Dominika u Dubrovniku), njegova impresivna djela se nalaze na otočiću i velikom zavjetnom svetištu Gospe od Škrpjela.

Nadalje, povrh glasovita barokna slikara iz Perasta, svakako je vrijedno spomenuti čuvenog barskog nadbiskupa Andriju Zmajevića (bio je primoran napustiti Bar nakon pada 1571., i djelovati iz Perasta i drugdje), koji je u to vrijeme bio izuzetno cijenjen i u Rimu, s obzirom da su se u to vrijeme vodile iscrpljujuće bitke protiv Turaka, od kojih je neprestano vrebala realna opasnost od zaposjedanja i porobljavanja. Uz nadbiskupa Zmajevića, također se nalazi značajno ime kotorskog biskupa Butorca, koji se smatra jednim od najvećih povjesničara i arhivista povijesti Kotorske biskupije i prisutnosti Hrvata na velebnim prostorima jugoistočnog Jadrana.

Neprijeporno svi ovi navedeni redci, zorno svjedoče koliko je bio snažan utjecaj kršćanstva na pogane Hrvate kroz minula stoljeća kristijaniziranja i kultiviranja jednog malog, ali duhom velikog europskoga naroda s bridova jugoistočnog Jadrana Boke kotorske.

Tekst je financiran sredstvima Agencije za elektroničke medije iz programa poticanja novinarske izvrsnosti

Dražen Zetić

Dražen Zetić - 176 Posts - 0

Comments

Pisac, pjesnik, fotograf, snimatelj, zaljubljenik u kulturu, povijest i umjetnost.

Ova web-stranica koristi Akismet za zaštitu protiv spama. Saznajte kako se obrađuju podaci komentara.

NASLOVNICA

O STRANICI I UREDNIŠTVU

PRAVILA PRIVATNOSTI

KONTAKT

SURADNJA

© 2024 - Biram DOBRO. Sva prava pridržana